

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ**

Αθήνα, 7-06-2024

Αρ. Πρωτ.: 5868

Προς:

Πίνακας αποδεκτών

Ταχ. Δ/ση: Δώρου 7-9
Τ.Κ. – Πόλη: 10432
Πληροφορίες: Μ. Καλογρίδου,
Χ. Καξιρή, Γ. Κυρίτσης
eMail: eaadhsy@eaadhsy.gr
Τηλ.: 213 2124 732, 733, 738

ΘΕΜΑ: Αποκλεισμός νομικών προσώπων και οντοτήτων από τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης

Με βάση το ενωσιακό δίκαιο, οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις παραχώρησης δεν πρέπει να ανατίθενται σε οικονομικούς φορείς που έχουν κριθεί ένοχοι για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, ενεργητική δωροδοκία, απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τρομοκρατικά εγκλήματα, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και εμπορία ανθρώπων¹.

Σε συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο, αλλά και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας², η εθνική νομοθεσία προβλέπει ότι η αμετάκλητη καταδίκη οικονομικού φορέα για τα αδικήματα της παρ. 1 του άρθρου 73 *Λόγοι αποκλεισμού - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)* του ν. 4412/2016 και της παρ. 4 του άρθρου 39 *Επιλογή και ποιοτική αξιολόγηση των υποψηφίων (άρθρο 38 παράγραφοι 1-9 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)* του ν. 4413/2016 – ήτοι σε σοβαρούς τομείς εγκληματικότητας ποινικού ενδιαφέροντος της Ένωσης και των διεθνών ή και υπερκρατικών οργανισμών- οδηγεί υποχρεωτικά σε αποκλεισμό από τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης³.

Τονίζεται ότι η υποχρέωση αποκλεισμού, ως αυτόματη απόρροια της εν λόγω ποινικής καταδίκης, ισχύει για όλους τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής υπό την οποία

¹ Βλ. ιδίως σκ. 100 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, σκ. 69 Οδηγίας 2014/23/ΕΕ, σκ. 105 Οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

² Για παράδειγμα, βλ. ν. 2656/1998 (Α' 265/1.12.1998) με τίτλο «Κύρωση της Σύμβασης για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές».

³ Για ανώτατη περίοδο πέντε (5) ετών από την ημερομηνία της αμετάκλητης καταδίκης, εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση (παρ. 10 άρθρου 73).

έχουν επιλέξει να λειτουργούν, ιθαγένειας και τόπου εγκατάστασης, επομένως ισχύει για φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δημόσιους φορείς ή ενώσεις αυτών των προσώπων ή φορέων, ακόμη και προσωρινές συμπράξεις επιχειρήσεων⁴.

Για τον λόγο αυτό ο εθνικός νομοθέτης, για την περιγραφή των συναφών αδικημάτων που εμπίπτουν στους ανωτέρω τομείς εγκληματικότητας, παραπέμπει τόσο στους ευρωπαϊκούς ορισμούς των ποινικών αδικημάτων, όσο και στην εθνική νομοθεσία που τυποποιεί τα εγκλήματα που εμπίπτουν στους ως άνω ορισμούς. **Ειδικά για το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας (στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα), πέρα από την παραπομπή στο εθνικό δίκαιο (δηλαδή της αναθέτουσας αρχής), παραπέμπει και στο δίκαιο του οικονομικού φορέα.** Στην περίπτωση των νομικών προσώπων ή οντοτήτων, η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό.

Οι συμβάσεις ανατίθενται εφόσον η αναθέτουσα αρχή επαληθεύσει, σύμφωνα με τα άρθρα 79 έως και 81, ότι η προσφορά προέρχεται από προσφέροντα ο οποίος δεν αποκλείεται από τη συμμετοχή δυνάμει του άρθρου 73⁵ (η υποχρέωση επαλήθευσης αφορά και υπεργολάβους και τρίτους δανειστές⁶).

Επομένως, οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, αρχικά, να δηλώσουν στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)⁷ τυχόν καταδίκη για τα ως άνω αδικήματα, παρέχοντας πληροφορίες για τον χρόνο έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, το πρόσωπο του καταδικασθέντος, τον λόγο της καταδίκης και τη διάρκεια της περιόδου αποκλεισμού, εφόσον καθορίζεται στην καταδικαστική απόφαση, καθώς και τυχόν επανορθωτικά μέτρα που πιθανόν έχουν λάβει για την άρση των συνεπειών των αδικημάτων. Στη συνέχεια, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, ο προσωρινός ανάδοχος (νομικό ή φυσικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων), υποχρεούται να προσκομίσει, μεταξύ άλλων, απόσπασμα του σχετικού μητρώου, όπως του ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμο έγγραφο που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος, από το οποίο

⁴ Για τον ορισμό του οικονομικού φορέα βλ. άρθρο 2 Ορισμοί - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 2 και 33 παρ. 1 εδάφιο έκτο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), παρ. 1, περ. 11 του ν. 4412/2016, σε συνδυασμό με την αιτ. σκ. 14 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ «Πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι η έννοια του «οικονομικού φορέα» πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, ώστε να καλύπτει κάθε πρόσωπο και/ή οντότητα που προσφέρει την εκτέλεση εργασιών, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής υπό την οποία έχει επιλέξει να λειτουργεί. Ως εκ τούτου, η έννοια του οικονομικού φορέα περιλαμβάνει εταιρείες, υποκαταστήματα, θυγατρικές, συμπράξεις, συνεταιριστικές επιχειρήσεις, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, πανεπιστήμια, δημόσια και ιδιωτικά, και άλλες μορφές οντοτήτων πλην των φυσικών προσώπων, ασχέτως του εάν πρόκειται υπό όλες τις περιστάσεις για «νομικά πρόσωπα».

⁵ Άρθρο 71 Γενικές αρχές (άρθρο 56 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Βλ. και άρθρο 133 Δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης (άρθρο 73 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ): «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι κείμενες διατάξεις, να καταγγέλλουν μια δημόσια σύμβαση κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, εφόσον:[...] β) ο ανάδοχος, κατά το χρόνο της ανάθεσης της σύμβασης, τελούσε σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 73 και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να έχει αποκλειστεί από τη διαδικασία της σύναψης σύμβασης[...]». Βλ. αντίστοιχο άρθρο 52 Λύση συμβάσεων παραχώρησης (άρθρο 44 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ) του ν. 4413/2016.

⁶ Με τους όρους και τις προϋποθέσεις των άρθρων 131 Υπεργολαβία (άρθρο 71 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και 78 Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (άρθρο 63 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

⁷ Άρθρο 79 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (άρθρο 59 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Πρβλ. άρθρο 41 Ερωτηματολόγιο ποιοτικής επιλογής του ν. 4413/2016.

προκύπτει η (μη) συνδρομή λόγου αποκλεισμού. Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και τα μέλη της διοίκησης του εν λόγω οικονομικού φορέα⁸.

Τονίζεται ότι η υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικών μέσων και, ιδίως, ποινικού μητρώου ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, αφορά τόσο στα νομικά πρόσωπα, όταν στη χώρα εγκατάστασής τους ισχύει ποινική ευθύνη νομικού προσώπου, όσο και στα μέλη της διοίκησης του νομικού προσώπου. Για τους ημεδαπούς οικονομικούς φορείς, στο μέτρο που στη χώρα μας δεν ισχύει ποινική ευθύνη νομικού προσώπου⁹, η επαλήθευση της (μη) συνδρομής λόγου αποκλεισμού πραγματοποιείται, καταρχήν, με την προσκόμιση αποσπάσματος ποινικού μητρώου των μελών της διοίκησης-εκπροσώπησης του νομικού προσώπου, με βάση το εταιρικό δίκαιο, σε συνδυασμό με την υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 74 του ν. 4412/2016, ότι δεν έχει επιβληθεί σε βάρος του νομικού προσώπου η κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού, σύμφωνα τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας¹⁰.

Και αυτό γιατί η ευθύνη νομικού προσώπου για αξιόπινες πράξεις που τελούνται προς όφελος και για λογαριασμό του, μπορεί να προκύψει κατά τη διάρκεια διοικητικής διαδικασίας που καταλήγει, μεταξύ άλλων και στην επιβολή εις βάρος του, της κύρωσης του αποκλεισμού από μελλοντικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, όπως, ενδεικτικά, η διαδικασία του άρθρου 45 *Ευθύνη νομικών προσώπων και οντοτήτων* του ν. 4557/2018¹¹, όπως ισχύει, για τα βασικά αδικήματα του άρθρου 4 του ως άνω νόμου, καθώς και για πράξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και, μάλιστα, ανεξάρτητα από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται στις πράξεις αυτές.

Τονίζεται ότι, πλέον, με τις διατάξεις των άρθρων 134 και 135 του ΣΤ' Κεφαλαίου *Ευθύνη νομικών προσώπων σε περίπτωση δωροδοκίας* του ν. 5090/2024¹², από τη δημοσίευση του ως άνω νόμου [23-02-2024], ειδικά για τις αξιόπινες πράξεις των άρθρων 159^Α *Δωροδοκία πολιτικών προσώπων*, 236 *Δωροδοκία υπαλλήλου*, των παρ. 2 έως 4 του άρθρου 237 *Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργιών*, της παρ. 2 του άρθρου 237Α *Εμπορία επιρροής – Μεσάζοντες* του Ποινικού Κώδικα που τελούνται προς όφελος ή για λογαριασμό νομικών προσώπων ή

⁸ Άρθρο 80 *Αποδεικτικά μέσα (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)*. Βλ. αντίστοιχο άρθρο 40 *Αποδεικτικά μέσα (άρθρο 38 παρ. 10 εδάφιο πρώτο της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)* του ν. 4413/2016.

⁹ Πρβλ. όμως τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις του ν. 5090/2024 για την ευθύνη νομικών προσώπων για το αδίκημα της δωροδοκίας.

¹⁰ Δυνάμει του άρθρου 74 *Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις - Εξουσιοδοτικές διατάξεις (άρθρο 57 παρ.7 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)* του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (Α' 36) προβλέπεται η σύσταση, με προεδρικό διάταγμα, μητρώου αποκλεισθέντων οικονομικών φορέων, το οποίο θα περιλαμβάνεται στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων που τηρείται από την Αρχή. Στο εν λόγω μητρώο θα καταχωρίζονται όλες οι τελεσίδικες δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις που επιβάλλουν την κύρωση του οριζόντιου αποκλεισμού οικονομικών φορέων από τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων ή/ και συμβάσεων παραχώρησης, ώστε οι αναθέτουσες αρχές να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή εάν κάποιος οικονομικός φορέας (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) συμπεριλαμβάνεται ή όχι στο ως άνω μητρώο και κατ' επέκταση εάν έχει δικαίωμα συμμετοχής ή όχι σε συγκεκριμένη διαδικασία, εφόσον έχει εκδοθεί και εξακολουθεί να ισχύει σχετική δικαστική ή/ και διοικητική απόφαση οριζόντιου αποκλεισμού σε βάρος του. Μέχρι την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του καταλόγου αποκλεισθέντων, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς ζητούν από τον προσωρινό ανάδοχο, μαζί με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, υπεύθυνη δήλωση περί μη επιβολής σε βάρος του της κύρωσης του οριζόντιου αποκλεισμού, σύμφωνα τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

¹¹ Ν. 4557/2018 *Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις* (Α' 139/30.07.2018).

¹² Ν. 5090/2024 *Παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης* (Α' 30/23-02-2024).

οντοτήτων, προβλέπεται η διάγνωση της ευθύνης τους, μέσω της ποινικής δίκης. Επομένως, η αμετάκλητη ποινική απόφαση περί επιβολής κυρώσεων εις βάρος νομικού προσώπου-οντότητας, έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό του/της από τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης, για τα αδικήματα δωροδοκίας των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι καθώς δεν έχει ακόμη προβλεφθεί η τήρηση ποινικού μητρώου για τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες, σε συνέχεια αμετάκλητης απόφασης επιβολής εις βάρος τους, μέσω της ποινικής διαδικασίας, κυρώσεων του ως άνω άρθρου 134, ούτε η έκδοση ισοδύναμου με το απόσπασμα ποινικού μητρώου εγγράφου, επαρκή απόδειξη περί του ότι ο οικονομικός φορέας που έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα δεν εμπίπτει σε καμία από τις περιπτώσεις των αδικημάτων δωροδοκίας που αναφέρονται στο άρθρο 73 παρ. 1, , αποτελεί η ένορκη βεβαίωση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 80 παρ. 2 του ν.4412/2016.

Από τον συνδυασμό των ανωτέρω κανόνων, προκύπτει ότι η εταιρική ευθύνη είναι αυτόνομη σε σχέση με την ευθύνη του φυσικού προσώπου, η δε κύρωση του αποκλεισμού από μελλοντικές διαδικασίες σύναψης σύμβασης μπορεί να προκύψει είτε μέσω της ποινικής, είτε μέσω της διοικητικής διαδικασίας, ανάλογα με το καθεστώς εταιρικής ευθύνης που ισχύει σε κάθε χώρα¹³.

Συνακόλουθα, οι αναθέτουσες αρχές, πέρα από την επαλήθευση περί μη ύπαρξης αμετάκλητης ποινικής καταδίκης σε βάρος οικονομικού φορέα για τα αδικήματα της παρ. 1 του άρθρου 73, υποχρεούνται ταυτόχρονα να ελέγχουν τη (μη) συνδρομή λόγου αποκλεισμού εις βάρος του, που εδράζεται σε τυχόν διοικητικές κυρώσεις περί αποκλεισμού, με βάση την κείμενη νομοθεσία. Σημειώνεται, ότι οι οικονομικοί φορείς δεν μπορούν να κάνουν χρήση της δυνατότητας προσκόμισης στοιχείων λήψης επαρκών επανορθωτικών μέτρων κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην κυρωτική απόφαση στο κράτος μέλος στο οποίο ισχύει η απόφαση¹⁴.

Εξάλλου, οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να αποφαινούνται ότι έχει διαπραχθεί σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα¹⁵ όταν, πριν την έκδοση τελικής και δεσμευτικής απόφασης για την ύπαρξη λόγων υποχρεωτικού αποκλεισμού, μπορούν να αποδείξουν με ενδεδειγμένα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει παραβεί τις υποχρεώσεις του ή έχει προβεί σε ανάρμοστη διαγωγή που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την αξιοπιστία του¹⁶.

Τα ανωτέρω περιλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης, , ώστε να ενημερώνονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς για τα κωλύματα συμμετοχής τους στη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Η Πρόεδρος

Ανδρονίκη Θεοτοκάτου

¹³ Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας, η ευθύνη του νομικού προσώπου μπορεί να είναι ποινική, αστική ή διοικητική.

¹⁴ Άρθρο 73 παρ. 7 ν. 4412/2016.

¹⁵ Βλ. δυνητικό λόγο αποκλεισμού της παρ. 4 περ. (θ) του άρθρου 73 ν. 4412/2016.

¹⁶ Βλ. αιτ. σκ. 101 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Προέδρου
2. Γενικός Διευθυντής
3. Διεύθυνση Μελετών και Γνωμοδοτήσεων
4. Διεύθυνση Ελέγχου
5. Τμήμα Συντονισμού
6. Αυτοτελές Γραφείο Θεσσαλονίκης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Προεδρία της Δημοκρατίας
2. Βουλή των Ελλήνων
3. Όλα τα Υπουργεία / Γενικές-Ειδικές Γραμματείες
(Γραφεία κ. Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών, Δ/νσεις Νομοθετικού έργου, Τμήματα Προμηθειών, προς περαιτέρω ενημέρωση και εποπτευομένων φορέων)
4. Υπουργείο Οικονομικών:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Χατζηδάκη (ministeroffice@minfin.gr)
5. Υπουργείο Εξωτερικών:
Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Γεραπετρίτη (grypex@mfa.gr)
6. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας:
Γραφείο Υπουργού κ. Ν. Δένδια (minister.secretary@mod.mil.gr)
7. Υπουργείο Εσωτερικών:
Γραφείο Υπουργού κας Ν. Κεραμέως κ. Μ. Βορίδη (ypourgog@ypes.gr)
8. Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Πιερρακάκη (minister@minedu.gov.gr)
(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης)
9. Υπουργείο Υγείας:
Γραφείο Υπουργού κ. Μ. Χρυσοχοϊδη (minister@moh.gov.gr)
10. Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών:
Γραφείο Υπουργού κ. Χρ. Σταϊκούρα (gram-ypourgou@yme.gov.gr)
11. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας:
Γραφείο Υπουργού κ. Θ. Σκυλακάκη (secmin@ypen.gr)
12. Υπουργείο Ανάπτυξης:
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Σκρέκα (minister.sec@mnec.gr)
13. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης:
Γραφείο Υπουργού κ. Α. Γεωργιάδη (ypourgog_erg@yeka.gr)
14. Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη:
Γραφείο Υπουργού κ. Ι. Οικονόμου (minister@citizen-protection.gov.gr)
15. Υπουργείο Δικαιοσύνης:
Γραφείο Υπουργού κ. Γ. Φλωρίδη (grammateia@justice.gov.gr)
16. Υπουργείο Πολιτισμού:
Γραφείο Υπουργού κας Στ. Μενδώνη (minoff@culture.gr)
(προς περαιτέρω κοινοποίηση στις Εφορείες Αρχαιοτήτων)
17. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου:
Γραφείο Υπουργού κ. Δ. Καϊρίδη (minister@migration.gov.gr)
18. Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας:
Γραφείο Υπουργού κας Σ. Ζαχαράκη (info@sofiazacharaki.gr)
19. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων:
Γραφείο Υπουργού κ. Ε. Αυγενάκη (minister-mailbox@hq.minagric.gr)
20. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής:
Γραφείο Υπουργού κ. Χρ. Στυλιανίδη (minister@yna.gov.gr & minister.office@yna.gov.gr)
21. Υπουργείο Τουρισμού:
Γραφείο Υπουργού κας Ο. Κεφαλογιάννη (minister@mintour.gr)
22. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης:
Γραφείο Υπουργού κ. Δ. Παπαστεργίου (sec@mindigital.gr)

23. Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας:
Γραφείο Υπουργού κ. Β. Κικίλια (minister@civilprotection.gr)
24. Υπουργό Επικρατείας κ. Μ. Βορίδη(yepikrateias@primeminister.gr)
25. Υπουργό Επικρατείας κ. Στ. Παπασταύρου (yep@primeminister.gr)
26. Υπουργό Επικρατείας κ. Χρ.-Γ. Σκέρτσο (mincoord@primeminister.gr)
27. Υφυπουργό στον Πρωθυπουργό κ. Α. Κοντογεώργη (depminkontogeorgis@primeminister.gr)
28. Γενικό Γραμματέα Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων κ. Στ. Κουτνατζή (office@gslegal.gov.gr)
29. Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης (Γρ. Γενικού Γραμματέα (gen-sec@gge.gr)
30. Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (Γρ. Γενικού Γραμματέα ggy@yme.gov.gr)
31. Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ) (protokollo@ekapy.gov.gr),
(προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Υγειονομικές Περιφέρειες (ΥΠΕ), τα νοσοκομεία και τους εποπτευόμενους φορείς Υπουργείου Υγείας, Τμήματα Προμηθειών)
32. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (Γραφεία κ. Γενικών Γραμματέων, Δ/νσεις Νομοθετικού, προς περαιτέρω κοινοποίηση και στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, Τμήματα / Γραφεία Προμηθειών, Τεχνικών Υπηρεσιών)
- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου – Δυτικής Ελλάδας– Ιονίου
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας–Θράκης
33. Ανεξάρτητες Αρχές (Γραφεία κ. Προέδρων/Διοικητών)
34. Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων.